

Kiszehajtás és villőzés

Virágvasárnaphoz (húsvétvasárnap előtti vasárnap) két jellegzetes leányszokás kapcsolódott, de csak a magyar nyelvterület egy részén. Nyitra, Hont, Nógrád, Pest és Heves megye egyes községeiben gyakorolták a kiszejarást, kiszehajtást, és ennél is szűkebb területen, a Nyitra megyei Zoboralján ismerték, sőt néhol még gyakorolják a villőzés szokását.

A kische egy menyecskeként öltöztette szalmabáb volt, amely a különböző magyarázatok szerint a böjtöt, a telet, a betegséget személyesítette meg. Szokták még kicevicének, kicének, kiszőcének, vagy banyának is nevezni.

A leányok **kiszehajtás** előtt elkészítették a bábút, majd elindultak a kiszehajtáshoz való ruhákat összegyűjteni a falu asszonyaitól. Elöl menetek az eladósorban lévő leányok, utánuk a fiatalabbak. Kiénekeltek azokat, akik a bábu felöltöztetéséhez ruhát adtak, és kicsúfolták azokat, akik nem adtak semmit a kicére. Miután felöltöztették a szalmabábút, énekszóval vitték végig a falun, majd a patakhoz, vagy a falu végéhez érve levetkőztették, csak ezután vetették a vízbe, vagy égették el.

Öltöztetéséhez és viteléhez többféle hiedelem kapcsolódott: azt tartották, hogy aki öltözteti, vagy az öltöztetés után először kapja fel a bábút, az hamarosan férjhez megy. Ha hordozás közben a bábú véletlenül visszafordul, akkor visszajön a betegség a faluba és a vetést elveri a jég.

Kiszehajtás után virágvasárnap a lányok feldíszített, villónek nevezett fűzfaágakkal sorra járták a házakat, jókívánásokat énekelve. Az ágak felszalagozták, esetleg kifűjt tojásokkal ékesítették. A villófa mérete falvanként változott: a kisebb ágaktól a másfél méteres vesszőkig. Énekük végeztével a gazdasszony letört egy kis ágat a **villóról** (vagy kikapta valamelyik lány kezéből) és „Mind menjetek férjhez!” szavakkal megveregette a lányokat.

Ahol a két szokás, a kische kivitele és a villó behozatala összekapcsolódott, valószínű, hogy a tél kivitelét, illetve a tavasz behozatalát jelképezte.

Így ünnepeljük az óvodában:

- Kiszehajtás:

A nagycsoportos lányok aktív részvételével elkészítjük a dramatikus játékhoz a kiszehajbut. Két, keresztbefektetett lécre rákötjük a szalmával kitömött fejet, amit kellőképpen csúnyára karakterizálunk. A textilt több helyen erősen rögzítjük a lécekhez, ezzel kialakítva a báb testét. A fejre fonalat ragasztunk, melyet néhány öltéssel rögzítünk. Akinek kedve van, elkészítheti a saját kiszócéjét, melyre ráolvashatja a betegségeket, a telet, és mind azt a rosszat, amitől szeretne megszabadulni.

Összegyűlünk az óvoda egyik csoportszobájába az érdeklődő szülőkkel és a gyerekekkel együtt, ahol az óvodapedagógusok előadják a kiszehajtás dramatikus játékát. Az előadás után a gyerekekkel együtt lesétálunk az udvarra, kört alakítunk, a népszokáshoz fűződő énekeket dalolva, régi szokás szerint elbúcsúztatjuk a már lecsupaszított nagyméretű bábot és a gyerekek által készített kiszéket. Közben a gyerekekkel és a szüleikkel közösen körtáncot járunk, és a tavaszhoz kapcsolódó kedvenc dalos játékainkat, dalainkat énekeljük. Ezt követően visszatérünk a csoportszobákba, várjuk a villózók látogatását.

- Villőzés:

Az ünneplőbe öltözött óvó nénik bekopogtatnak mindegyik csoportba, kezükben felszalagozott és hímes tojással díszített fűzfa-, vagy barkaág. Miután beinvitálta őket a „gazdasszony” (a csoport egyik óvó nénije, vagy dajkája), köszöntőt énekelnek.

A dal végeztével a gazdasszony elkéri az egyik villózó kezéből a barkaágot, majd játékosan megveregeti őket, azt kívánva nekik, hogy mind menjenek férjhez.

